

Termíny:

tr: -e hali (yönelme hali), -de hali (bulunma hali), -den hali (ayrılma hali)

cs: dativ, lokativ / lokál, ablativ

en: dative, locative, ablative

biblio:

Ersen-Rasch 2012, 5-6, 15-16

Ketrez 2012, 8-9

Kučera 2014, 25-28

1. Směrové pády

	přípona	příklad	překlad	příklad	překlad
dativ	-(y)e / -(y)a	<i>eve</i>	k domu	<i>arabaya</i>	k autu
lokativ	-de / -da	<i>evde</i>	v domě	<i>arabada</i>	v autě
ablativ	-den / -dan	<i>evden</i>	z domu	<i>arabadan</i>	z auta

2. Dativ „k domu, do domu“

Dativ je pád, který v turečtině podobně jako v češtině plní několik funkcí. Obecně odpovídá na otázku „kam?“, tj. vyjadřuje „směrování někam“, v češtině bychom ho tedy překládali pomocí předložek „k“, „do“ nebo i „na“. Jeho další důležitou funkcí je značení příjemce (odpovídá českému třetímu pádu bez předložky: „komu? čemu?“, viz P3-4).

P1 *eve* „k domu, domů“ *ormana* „do lesa“ *yere* „na zem“

P2 *Nereye?* - *Okula.*
„Kam? - Do školy.“

P3 *Kime? Öğretmene.*
„Komu? Učiteli.“

P4 *Onu öğretmene söyledim.* *Onu öğretmene verdim.*
„Řekl jsem to učiteli.“ „Dal jsem to učiteli.“

P5 *Her gün yeni sabaha uyanıyoruz.*
„Každý den se proboužíme do nového rána.“

Ke jménům končícím na samohlásku se v dativu připojuje vkladná souhláska y.

P6 **araba+a* -> *arabaya*
„k autu“

P7 *camije* „do mešity“ *suya* „do vody“ *babaya* „tátovi“

U některých (srovnej P8 a P9) jmen dochází v intervokálníce pozici ke změně koncové souhlásky:

$p \rightarrow b$ $t \rightarrow d$ $k \rightarrow ğ$ $\varsigma \rightarrow c$

P8 *kitap – kitaba* „kniha – do knihy“ *vücut - vücuda* „tělo – do těla“

sokak – sokağ „ulice – na ulici“ *ağaç - ağaca* „strom – na strom“

P9 *ip – ipe*
„provaz – na provaz“
dikkat - dikkate
„pozor – do pozoru“

hukuk – hukuka
„právo – do práva“
suç - suça
„vina – na vinu“

V turečtině je nadále několik jmen, které kvůli výslovnosti vkládají vysokou samohlásku mezi dvě souhlásky kvůli výslovnosti. Při přidání dativu ovšem tato samohláska není třeba a odpadá.

P10 *şehir – şehre*
„město – do města“
nehir - nehre
„řeka – do řeky“

oğul – oğla
„syn – synovi“
burun - burna
„nos – do nosu“

3. Lokativ “v domě, doma”

Lokativ je pád, který vyjadřuje lokaci, ve kterém se něco nachází. Nejblíže by odpovídal českému 6. pádu a překládáme ho nejčastěji pomocí předložek „v“, „na“ a „u“. Odpovídá na otázku „kam?“

P11 *araba – arabada*
„auto – v autě“
ev – evde
„dům – doma / v domě“

P12 *masa – masada*
„stůl – na stole“
İstanbul – İstanbul'da
„Istanbul – v Istanbulu“

V případě, že slovo končí na neznělou souhlásku, dochází k asimilaci znělosti *d* → *t* a přípona nabírá tvaru *-te* / *-ta*.

P13 *at – atta*
„kůň – na koni“
et – ette
„maso – v mase“

Neznělé souhlásky v turečtině jsou následující: *f, s, t, k, ç, ş, h, p*

P14 *Fe Paşa çok hasta.*
„Paša Fe je hodně nemocný.“
fıstıkçı şahap
padající hvězda prodávající oříšky

P15 *ağaç – ağaçta*
„strom – na stromě“
cep - cepte
„kapsa – v kapse“

4. Ablativ “z domu, od domu”

Ablativ je pád, který vyjadřuje směr, odkud něco směřuje. Překládáme ho nejčastěji pomocí předložek „z“, nebo „od“. Odpovídá na otázku „odkud?“

P16 *araba – arabadan*
„auto – z auta“
ev - evden
„dům – z domu“

P17 *sıfır – sıfırdan*
„nula – od nuly“
su - sudan
„voda – z vody“

P18 *ağaç – ağaçtan*
„strom – ze stromu“
sabah - sabahtan
„ráno – od rána“